

De vormgeving van burgerschapsonderwijs

Ruben van Riel
Hanneke Tuithof

Hanneke Tuithof

Vakdidacticus geschiedenis aan de UU en lector didactiek bij Fontys

Ruben van Riel

Key-users, projectlid en alumnus bij de UU
Ruben.vr92@gmail.com

“Dat moet, want je hebt een leerlingenbevolking, we liggen demografisch en geografisch in een bepaalde regio. Je moet het aanpakken op de manier waarop het jou uitkomt, omdat het niet op te leggen is.”

Welkom en inleiding
Uitleg over het onderzoek
Plaatsen van de scholen op assenstelsel
Eigen casus/school typeren
Tips en suggesties

Kader en aanleiding onderzoek

2006 Burgerschapsopdracht

- Scholen verplicht om “iets” aan burgerschap te doen
- Scholen zijn verantwoordelijk voor de vormgeving
- Ruimte voor de invloed van de eigen schoolomgeving

2016 Onderwijsinspectie

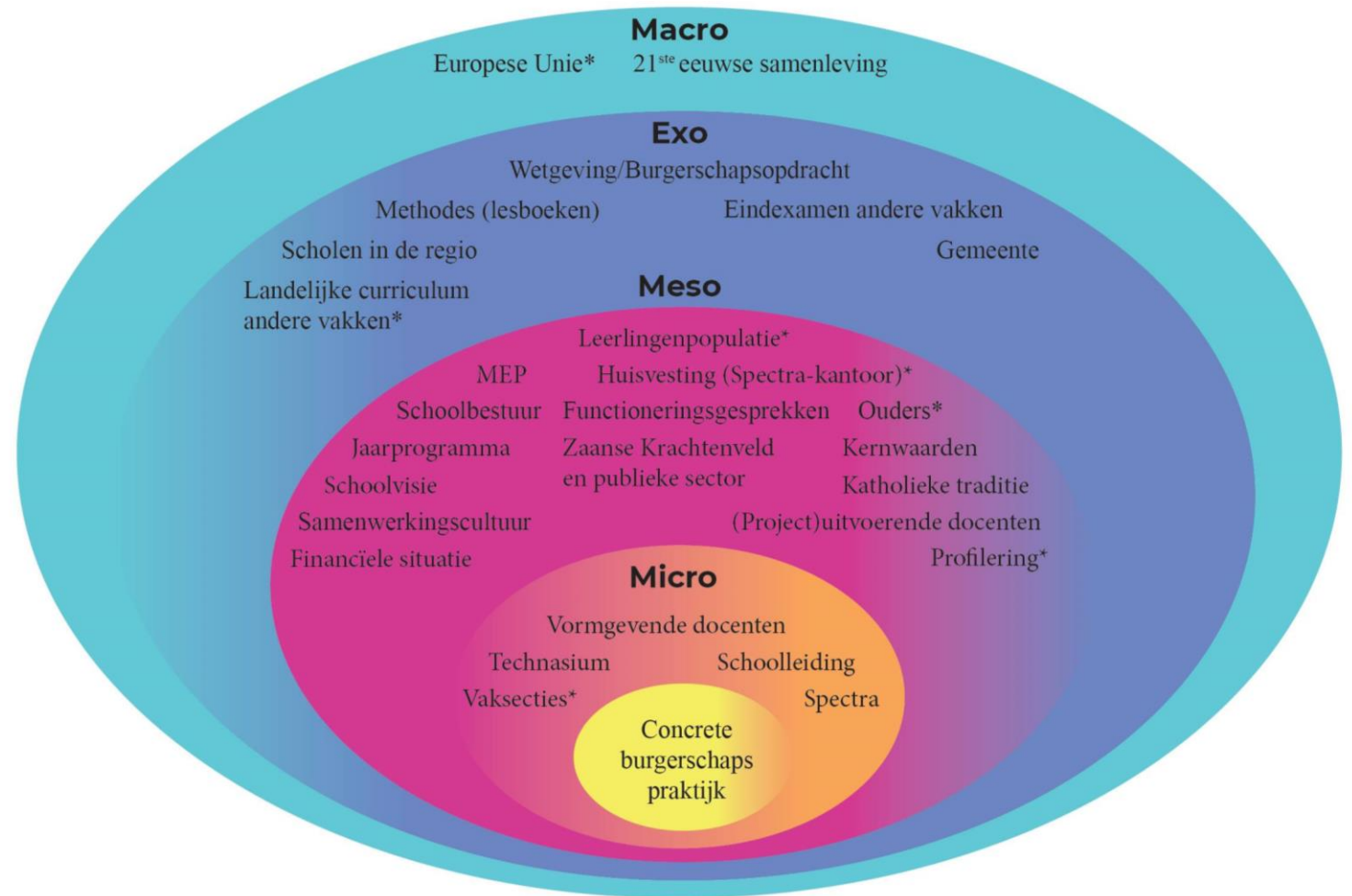
- Scholen ‘worstelen’ met de vormgeving
- Schoolomgeving nagenoeg geen invloed

2004 Amerikaans onderzoek

- Vormgeving afhankelijk van eigen schoolomgeving; en
- Sociale context en politieke overtuigingen vormgevers

2019: Masterscriptie over de vormgeving van burgerschapsonderwijs

- Relatie vormgeving burgerschapsonderwijs en invloed schoolomgeving
- Ecologische systeemtheorie Bronfenbrenner
- 2 scholen; interviews en documentenanalyse
- Uitgaan van burgerschapspraktijken en vormgevers
- Conclusie ...

Conclusie

- Afhankelijk van vormgevingsmodel en burgerschapdefinities

Vormgevingsmodel

- Wie zijn de vormgevers; en
- Hoe verhouden de praktijken en vormgevers zich tot elkaar?
- Zelfstandig/Individueel <> Samenhangend/Geïstitutionaliseerd

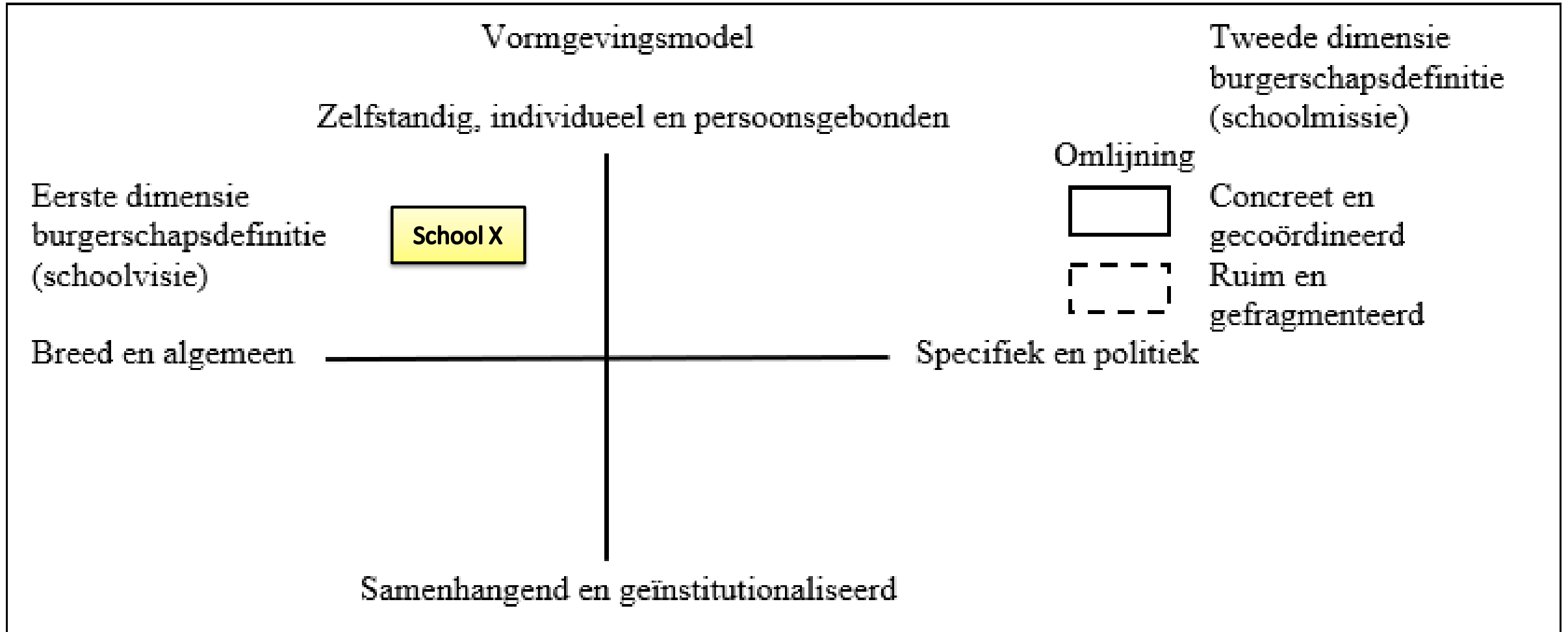
Eerste dimensie burgerschapdefinities

- Wat is burgerschap?
- Definitie in de schoolvisie
- Breed/Algemeen <> Specifiek/Politiek

Tweede dimensie burgerschapdefinities

- Hoe wordt de visie gerealiseerd?
- Plan in de schoolmissie?
- Ruim/Gefragmenteerd <> Concreet/Gecoördineerd

Assenstelsel

Dit assenstelsel is gebaseerd op onderzoek naar de vormgeving van twee scholen

Een voorbeeld: Citaten ter illustratie

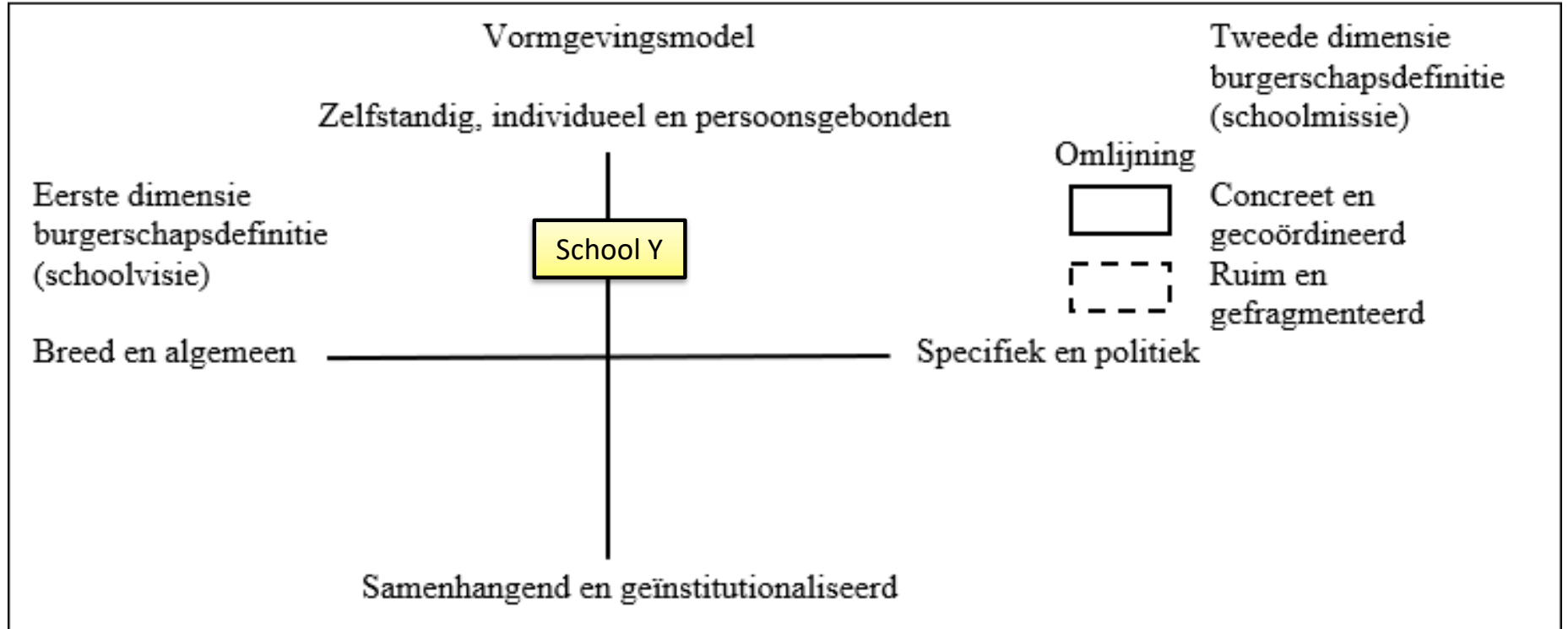
School Y, citaat 1: V: Voor de maatschappelijke stage is er financiële steun vanuit de school én het is strik ingebed in de jaarplanning?

A: Ja, en het valt samen met andere activiteiten in een specifieke week. We hebben er wel over nagedacht om een andere opzet te hanteren voor de maatschappelijke stage, bijvoorbeeld een lintstage, maar dat is rooster technisch niet mogelijk.

School Y, citaat 2: V: Ervaar jij een streven van de schoolleiding om meer samenhang tussen de activiteiten aan te brengen?

A: Ja, ik weet vrij zeker dat het een streven van de schoolleiding is om meer samenhang aan te brengen, maar dat heeft op dit moment nog geen vorm gekregen. Het is niet alsof ik precies weet wat iedereen organiseert en er is niet één groep die dat allemaal aanstuurt. Mijn ervaring is dat er meerdere groepjes zijn die een eigen eilandje vormgeven.

Assenstelsel: citaten plaatsen

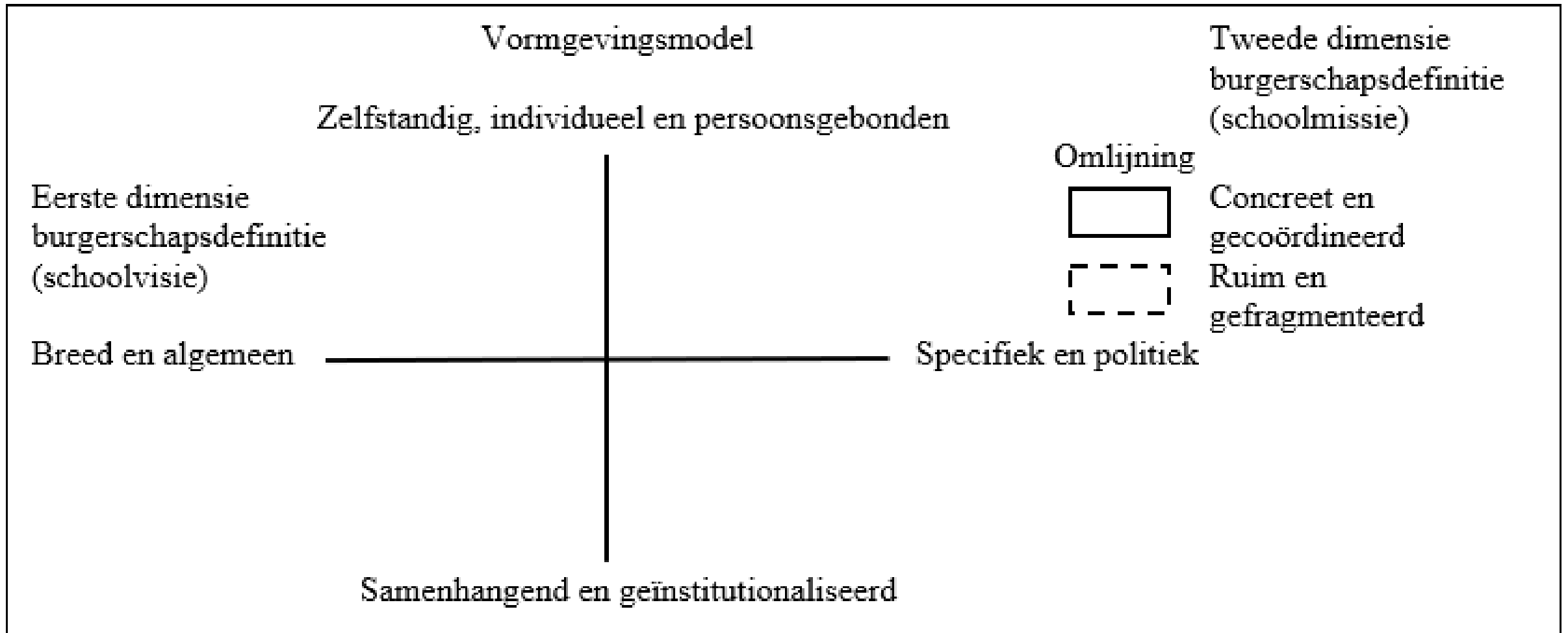

- Citaat 1:
- Financiële steun; en
- sturing door jaarplanning
- Citaat 2:
- Weinig samenhang; en
- docentgroepen verantwoordelijk voor de vormgeving

Opdracht

Bestudeer in een twee- of drietal de citaten van school A en B en plaats één van beide scholen op het assenstelsel.

Assenstelsel: Waar school A en school B te plaatsen?

School A

School B

Opdracht

Kies in een twee- of drietal een (eigen) school waar burgerschapsonderwijs wordt vorm gegeven.

Probeer de school op het assenstelsel te plaatsen.

Formuleer een dilemma en/of tip!

*Als je meer wilt weten kun je de twee artikelen lezen in
M&P (dec. 2019 & apr. 2020) of
je kunt de scriptie opvragen*

[http://www.maatschappijenpolitiek.nl/download/burgersc
hapsonderwijs-en-zijn-omgeving-mp-nr-7-2019/](http://www.maatschappijenpolitiek.nl/download/burgersc
hapsonderwijs-en-zijn-omgeving-mp-nr-7-2019/)

<https://dspace.library.uu.nl/handle/1874/379779>

Vormgevingsmodel

Zelfstandig, individueel en persoonsgebonden

Eerste dimensie
burgerschapsdefinitie
(schoolvisie)

Breed en algemeen

Omlijning

Tweede dimensie
burgerschapsdefinitie
(schoolmissie)

Concreet en
gecoördineerd

Ruim en
gefragmenteerd

Specifiek en politiek

Samenhangend en geïnstitutionaliseerd

De informatie in deze presentatie is met zorg samengesteld,
maar er kunnen geen rechten ontleend worden aan de inhoud.